

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a členov senátu JUDr. Soni Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v právnej veci navrhovateľa **V. Ď.**, bývajúceho v K., zastúpeného advokátkou JUDr. E. B., Š., proti odporcovi **Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.**, so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, IČO: X., **o zaplatenie 404 052,97 € mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 12 C 74/2004, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20.októbra 2011, sp.zn. 9 Co 273/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. októbra 2011 sp.zn. 9 Co 273/2011 v časti smerujúcej proti výroku tohto rozsudku, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol, **z a m i e t a .**

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. októbra 2011 sp.zn. 9 Co 273/2011 vo výroku, ktorým odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 1 375,56 € **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 14. februára 2006, č.k. 12 C 74/2004-127 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 150 256,14 € (4 526 887,50 Sk) titulom náhrady škody na zdraví a vo zvyšku (navrhovateľ žiadal priznať sumu 404 052,97 € = 12.172.500 Sk) návrh zamietol. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal a uložil mu povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava I súdny poplatok v sume 6 638,78 € (200 000 Sk), do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v osobe navrhovateľa ide o prípad hodný osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 1, 2 a 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len "vyhl. č. 32/1965 Zb."). Dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie zvýšenia bolestného v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. súd prvého stupňa videl v charaktere zranení, ktoré navrhovateľ utrpel ako účastník dopravnej nehody dňa 31. augusta 2002, zavinenej M. B.. Navrhovateľ totiž utrpel najťažšiu formu úrazového poškodenia – polytraumu (poškodenie 2 orgánových systémov ohrozujúcich život) a trieštivú zlomeninu stehennej kosti, ktorej spôsob liečby bol bolestivý, keďže mal operačne otvorenú kosť a do bedrovej kosti do stehennej dutiny mal zavedený cudzí materiál na dobu cca 1 roka. U navrhovateľa po odstránení cudzieho materiálu došlo k refraktúre, ktorá si vyžiadala ďalší operačný zákrok a opätovné zavedenie cudzieho materiálu do stehennej kosti. Navrhovateľ v čase rozhodovania súdu prvého stupňa mal stále cudzí materiál v stehennej kosti, trpel sústavnými bolesťami a užíval lieky tlmiace bolesti. Dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie mimoriadneho zvýšenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. súd prvého stupňa videl v trvalých následkoch úrazu, v dôsledku ktorých navrhovateľ trpí vážnymi duševnými poruchami a trvalou poruchou osobnosti so zhoršujúcou sa prognózou. V mladom veku má trvalé problémy s emotivitou, pamäťou, schopnosťou vydržať pri cielenej činnosti a koncentrovať sa na ňu a trpí stratou sexuálnej apentencie. Uvedené poruchy osobnosti navrhovateľa viedli k jeho izolácii, k sociálnemu stiahnutiu, neschopnosti normálne prijímať informácie, tešiť sa a spoločensky žiť, v dôsledku čoho je odkázaný na symptomatickú liečbu. Uviedol ďalej, že navrhovateľ bol v dôsledku poškodenia zdravia týmto úrazom vyradený zo života, ktorý vedie zdravý človek, jeho život sa v produktívnom veku zásadne zmenil, keď stratil možnosť pracovať v profesii, ktorú si vybral. Okrem trvalých duševných porúch trpí navrhovateľ aj trvalými somatickými poruchami, z ktorých za najzávažnejšie zistil súd porušenie funkcie zažívacích orgánov, vyžadujúcich si vysokohodnotnú diétu, ktorú však pre nedostatok finančných prostriedkov nemôže dodržiavať. Nakoľko má

navrhovateľ v dôsledku úrazu skrátenu končatinu, je trvale nútený požívať barle a jeho stav si vyžaduje opateru inou osobou. Potrebuje pomoc pri obliekaní, dennej hygiene a následky úrazu ho obmedzujú aj v pracovnom živote. K zmene kvality života navrhovateľa došlo tým, že pred úrazom ťažko fyzicky pracoval, vykonával výškové práce s horolezeckou technikou, elektrikárske, maliarske, natieračské a murárske práce, ktoré po dopravnej nehode už vykonávať nemôže. V dôsledku uvedených trvalých následkov je od 1. júna 2004 v invalidnom dôchodku a v dôsledku úrazu sa nemôže plnohodnotne venovať ani svojej záľube - poľovníctvu, nakoľko stratil fyzickú zdatnosť. Tieto dôvody súd vyhodnotil ako hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia a navrhovateľom uplatnený 30 násobok (zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia) vzhľadom na prax súdov považoval za primeraný, keď zohľadnil vek, v ktorom navrhovateľ úraz utrpel (34 rokov). Pri rozhodovaní o výške nároku navrhovateľa na zvýšenie bolestného v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. súd vychádzal z posudku o bolestnom vypracovaným MUDr. M. Š. dňa 25. februára 2003, ktorý túto zložku náhrady škody na zdraví obodoval na 826,25 bodov, pričom 3 položky navrhol zvýšiť o 100% a 8 položiek o 50%. Pri mimoriadnom zvýšení bolestného poukázal na skutočnosť, že bolestné sa zvyšuje len hodnotením lekára, ktoré musí súd akceptovať, a preto pri zvýšení bolestného v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. vychádzal len z troch položiek, u ktorých lekár navrhol v zmysle § 6 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. plné, dvojnásobné zvýšenie bolestného, t.j. 367,5 bodov (položky č. 187/c, 188/d, 198/d) x 60 Sk = 22 050 Sk x zvýšenie bolestného v zmysle uplatneného 30 násobku = 661 600 Sk, ktoré navrhovateľovi priznal spolu s nevyplateným zvyškom lekárom vyčísleného bolestného, kráteného maximálnou hranicou bolestného určenou vyhláškou, t.j. 13 387,50 Sk (bolestné vyčíslené lekárom na 826,25 bodov + zvýšenie 596, 875 bodov, spolu 1423,125 bodov x 60 Sk = 85 387,50 Sk, po odpočítaní odporcom poskytnutého plnenia vo výške 72 000 Sk = súdom priznaných 13 387,50 Sk). Priznané bolestné súdom prvého stupňa v celkovej sume predstavuje 674 887,50 Sk (22 402,16 €). Pri rozhodovaní o výške sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „SSU“) vychádzal súd z posudkov vypracovaných MUDr. E. V. a MUDr. M. Š.. V plnej výške zohľadnil len jednu položku (oba posudky obsahovali v plnej výške ohodnotenie dvoch položiek, čo vyhláška č. 32/1965 Zb. v platnom znení nepripúšťa), č. 251 (posudok Dr. V.) a následne plnú položku 309 (posudok Dr. Š.), krátil v zmysle tejto vyhlášky na 1/2, t.j. na 350 bodov. Neprihliadol na položku 395/a - kývavosť kolenného kĺbu z dôvodu, že toto zranenie sa malo ešte operatívne riešiť s predpokladom zlepšenia stavu. Súd prvého stupňa

vychádzal teda pri SSU zo základného bodového ohodnotenia tejto zložky na 2 250 bodov, keď 1 000 bodmi boli ohodnotené vážne mozgové a duševné poruchy navrhovateľa a 1 125 bodmi somatické poruchy, ktoré lekár odporučil zvýšiť podľa § 6 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. v platnom znení, s poukazom na vek, v ktorom navrhovateľ úraz utrpel, rozsah poškodenia jeho zdravia a možnosti jeho ďalšieho uplatnenia v jednotlivých sférach života. Aplikáciu ustanovenia § 6 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. odôvodnil lekár i refraktúrou, nutnosťou vysokohodnotnej stravy, trvalým používaním barlí a odkázanosťou navrhovateľa na nevyhnutnú opateru inou osobou. Odškodnenie tak predstavuje za 1 000 bodov x 60,- Sk = 60 000 Sk a za 2 250 bodov 135000 Sk, spolu 195.000 Sk, nakoľko však odporca navrhovateľovi plnil sumou 168 000 Sk, patrí mu suma 27 000 Sk. Napokon súd prvého stupňa zastal názor, že sú dané u navrhovateľa dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 3 vyhl. č.32/1965 Zb. v platnom znení a priznal mu zvýšenie SSU v zmysle uplatneného 30 násobku = 3 825 000 Sk (zo základu 1 000 bodov za psychické poruchy + zo základu 1 125 bodov za somatické poruchy = 2 125 bodov x 60 Sk = 127 500 Sk x 30 násobok = 3 825 000 Sk = 126 966, 73 €) a vo zvyšku návrh ako bezdôvodne podaný zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a odporcovi, ktorého absolútny úspech v konaní predstavuje 24,6%, ich náhradu nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli. O povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. v platnom znení, keďže navrhovateľ bol v konaní od platenia súdneho poplatku oslobodený zo zákona a jeho návrhu bolo čiastočne vyhovené. Výška poplatku 200 000 Sk (6 638,78 €) bola určená podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov prílohy zákona č. 71/1992 Zb. v platnom znení.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. júna 2009, sp.zn. 9 Co 177/2006 v spojení s opravným uznesením zo 7. septembra 2009, sp.zn. 9 Co 177/2006 na odvolanie navrhovateľa proti zamietajúcej časti rozsudku súdu prvého stupňa a na odvolanie odporcu proti jeho vyhovujúcej časti a uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok v sume 200 000 Sk (6 638,78 €) napadnutý rozsudok vo vyhovujúcej časti zmenil tak, že odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 70.503,89 € a vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol. V napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania k rukám jeho právnej zástupkyne JUDr. E. B. v sume 10 797,43 €, do troch dní. Odporcovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok vo výške 4 230 € a na účet Krajského súdu v Bratislave náhradu trov

konania štátu v sume 829,88 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania oboznámením s listinnými dôkazmi, doplnením dokazovania zadovážením si znaleckého posudku č. 04/2008, vypracovaného MUDr. L. V., znalcom z odboru zdravotníctvo, odvetvie chirurgia - traumatológia a jeho doplnkom č. 5/2009 dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne na danú vec pri určení výšky náhrady za bolesť a SSU aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Zb. a správne zistil, že je preukázaná existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.), ale pochybil pri samotnom určovaní násobkov priznaného mimoriadneho zvýšenia škody na zdraví. Uviedol, že náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví, i keď sú upravené spoločne vo vyhláške č. 32/1965 Zb., pričom oba druhy odškodnenia sú náhradou tzv. nemateriálnej ujmy a majú slúžiť na to, aby si postihnutý mohol obstarat' náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a obmedzení v živote. Ide o nároky rýdzo osobnej povahy, ktoré sa odškodňujú jednorázovo. Dospel k záveru, že súd prvého stupňa nepostupoval pri samotnom určovaní násobkov priznaného mimoriadneho zvýšenia náhrady škody na zdraví správne, keď v prípade bolestného vychádzal nesprávne zo základného počtu bodov ohodnotenia daného ošetrojúcim lekárom MUDr. Š. a pri SSU nerešpektoval právnu úpravu, podľa ktorej sa pre konečný výsledok prevezme v plnej výške len najzávažnejšia zmena ohodnotená najvyšším počtom bodov a súčet ostatných položiek sa prepočíta iba v polovici, keďže až takto ustálený počet bodov predstavuje základ pre zvýšenie SSU (§ 7 ods. 3 vyhl.). Vzhľadom na tento nesprávny postup súdu prvého stupňa pri určení násobkov, ako i rozpory v posudkoch - listinných dôkazoch, pri rozhodovaní z ktorých súd prvého stupňa vychádzal, odvolací súd doplnil dokazovanie nariadením znaleckého dokazovania súdnym znalcom MUDr. L. V. z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia, traumatológia. Súdom ustanovený znalec v znaleckom posudku č. 4/2008 zo dňa 29. októbra 2008 určil bodové hodnotenie bolestného 732,5 bodmi, bolestné po ďalších operačných výkonoch (t.j. po skončení liečby, ktoré neboli ohodnotené MUDr. Š. v ním vypracovanom posudku) 320 bodmi, spolu 1052,5 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotil na 2000 bodov. Vychádzajúc z uvedeného znaleckého posudku, v ktorom znalec podrobne popísal trvalé následky úrazu navrhovateľa, dospel odvolací súd k záveru, že navrhovateľ utrpel vážne zranenia pri dopravnej nehode dňa 31. augusta 2002 (zavinenej M. B. neprispôsobením rýchlosti svojho vozidla, za ktorý skutok bol uznaný vinným z trestného činu ublíženia na zdraví rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi č.k. 3T 42/03-154 v spojení s uznesením Krajského súdu

v Trenčíne sp.zn. 3To 128/03), ktoré závažne poškodili zdravie navrhovateľa, vyžadovali si náročnú liečbu, opakované operačné zákroky a následky týchto zranení pretrvávajú u navrhovateľa doposiaľ. Najväčším trvalým následkom, ktorý má i zlú prognózu, je obmedzenie pohyblivosti ľavého bedrového kĺbu a vážne poškodenie ľavého kolena, ako i skrátenie nohy. Následkom úrazu a nasledujúcich operácií došlo zároveň k narušeniu krvného a lymfatického obehu, v dôsledku ktorých u navrhovateľa pretrváva chronický opuch celej ľavej dolnej končatiny. Navrhovateľ sa lieči u psychiatra, keďže trpí značnou nervozitou, bolením hlavy, poruchami spánku, pamäte a pod. Odvolací súd pri riešení otázky primeranosti zvýšenia tohto odškodnenia dospel k záveru o dôvodnosti 10 násobného zvýšenia základného bodového ohodnotenia bolestného, ktoré zvýšenie dostatočne vystihuje samotnú povahu individuálnych dôvodov a v prejednávanej veci ich treba považovať za hodné osobitného zreteľa. So zreteľom na intenzitu bolestí vytrpených navrhovateľom a vzhľadom na dlhý čas, po ktorý ich prežíval, považoval toto zvýšenie za primerané. Vzhľadom na takto zistené okolnosti, s poukazom na odborné (medicínske) zistenia a vek navrhovateľa, ktorý v plne produktívnom veku stratil vplyvom úrazu možnosť pokračovať vo svojom predošlom zamestnaní, ako aj vo svojej záľube - poľovníctve, odvolací súd ustálil, že zvýšenie náhrady za SSU podľa § 7 ods. 3 vyhlášky je primerané v 15 násobku. Uzavrel, že ďalšie zvýšenie neprichádza do úvahy z dôvodu, že pred poškodením zdravia sa navrhovateľ nevenoval aktívne vo zvýšenej miere politickej, športovej a kultúrnej činnosti. Navrhovateľovi tak titulom mimoriadneho zvýšenia bolestného a SSU podľa § 7 ods. 3 vyhlášky priznal sumu 70.503,89 € (2.124.000,19 Sk), ktorá pozostáva z bolestného - 1 052,5 bodov x 60 Sk = 63.150 Sk x 10 = 631.500 Sk 72.000 Sk (zaplatených titulom bolestného pred podaním návrhu) = 559.500 Sk = 18.572 € a zo sťaženia spoločenského uplatnenia: 1 925 bodov x 60 Sk = 115.500 Sk x 15 = 1.732.500 Sk - 168.000 Sk (späťvzatie návrhu v tejto časti pre zaplatenie tejto sumy odporcom) = 1.564.500 Sk = 51.931,89 €, spolu 70.503,89 € (18.572 € + 51.931,89 €). Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti podľa § 220 O.s.p. zmenil (odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 70.503,89 €) a vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh v tejto časti ako nedôvodne podaný zamietol. Napadnutú zamietajúcu časť rozsudku súdu prvého stupňa potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 3 O.s.p., keď rozhodnutie o výške plnenia v predmetnej veci záviselo od úvahy súdu, a priznal navrhovateľovi plnú náhradu trov konania, i keď mal úspech len čiastočný v sume 10.797,43 €, k rukám jeho advokátky podľa § 149 ods. 1 O.s.p. Výšku priznaných trov

právneho zastúpenia odôvodnil odvolací súd tým, že navrhovateľ bol v konaní zastúpený advokátkou a z obsahu spisu mal preukázaných 16 úkonov právnej pomoci, vykonaných advokátkou navrhovateľa (1/ prevzatie veci 14. apríla 2003, 2/ podanie návrhu dňa 6. apríla 2004, 3/ účasť na pojednávaní 14. júna 2005, 4/ účasť na pojednávaní 28. júna 2005, 5/ účasť na pojednávaní 30. septembra 2005, 6/ účasť na pojednávaní 11. novembra 2005, 7/ účasť na pojednávaní 10. januára 2006, 8/ účasť na pojednávaní 14. februára 2006, 9/ podanie odvolania 10. apríla 2006, 10/ písomné vyjadrenie k odvolaniu odporcu 29. mája 2007, 11/ účasť na odvolacom pojednávaní 15. novembra 2007, 12/ písomné vyjadrenie 31. marca 2008, 13/ účasť na odvolacom pojednávaní 12. marca 2009, 14/ písomné podanie 12. marca 2009, 15/ účasť na odvolacom pojednávaní 18. júna 2009, 16/ písomné podanie 2. júna 2009). Za jednotlivé úkony právnej pomoci jej tak priznal odmenu podľa § 13 ods. 1 vyhl. MS SR č. 163/2002 Z.z., a podľa § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. zo sumy, ktorá bola navrhovateľovi priznaná (70.503,89 €), spolu s režijným paušálom a DPH. Právnej zástupkyňi navrhovateľa nepriznal odmenu za ňou uplatnené úkony – rokovanie s klientom, účasť pri vyšetrení, zadanie vypracovania posudkov MUDr. Š. a MUDr. V., 3x prípis protistrane, prípisy adresované súdu prvého stupňa dňa 19. apríla 2004 a odvolaciemu súdu 20. júna 2008 z dôvodu, že náhrada trov konania sa priznáva len za trovy potrebné na účelné uplatňovanie práva a za tie, ktoré boli v súdnom konaní vykonané a preukázané. Z obsahu spisu nemal odvolací súd preukázané vykonanie úkonov právnej pomoci - rokovanie s klientom, prípisy protistrane, účasť na vyšetrení nebola právnu zástupkyňou navrhovateľa konkretizovaná a preukázaná a pokiaľ si uplatnila úkon za zadanie vypracovania posudkov, táto odmena by patrila navrhovateľovi v prípade, ak by zaplatenie odmeny znalcovi za vypracovanie znaleckého posudku aj preukázal, a nie jeho advokátke. Za prípisy, ako úkony právnej služby, odvolací súd právnej zástupkyňi odmenu nepriznal z dôvodu, že nešlo o podania obsahujúce právny a skutkový rozbor veci, keďže písomným podaním z 19. apríla 2004 iba súdu prvého stupňa oznámila založenie dokladov do spisu a prípisom z 20. júna 2008 urgovala vytýčenie termínu pojednávania. Pokiaľ navrhovateľ žiadal prostredníctvom svojej advokátky priznanie náhrady trov konania ako súčet tarifnej odmeny a zmluvnej odmeny dohodnutej na základe Dohody o poskytnutí právnej pomoci uzavretej 14. apríla 2003, odvolací súd dospel k záveru, že za trovy právneho zastúpenia je možné priznať len jeden druh odmeny, a to tarifnej, s poukazom na ustanovenia vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z.z. a vyhlášky MS SR č.655/2004 Z.z. I keď sa navrhovateľ so svojou advokátkou dohodol na zmluvnej odmene tak, že v prípade súdneho sporu patrí JUDr. B. kombinovaná odmena, pozostávajúca zo základnej tarifnej odmeny

a z paušálnej odmeny, ktorú má hradiť klient (t.j. navrhovateľ) z prisúdenej sumy paušálne z každých priznaných 100.000 Sk, sumu 20.000 Sk (advokátka žiadala priznať navrhovateľovi i sumu 16.590,32 € (499.800 Sk) - t.j. 20.000 Sk z každých 100.000 Sk = 13.941,45 € (420.000 + 19 % DPH 2.648,87 € = 79.800 Sk), tak túto paušálnu odmenu musí zaplatiť právnej zástupkyňi klient, tak ako to vyplýva priamo z dohody a nie je dôvod, aby na jej zaplatenie bol zaviazaný v konaní neúspešný odporca, keď tento je povinný uhradiť navrhovateľovi trovy konania (t.j. aj trovy právneho zastúpenia). O náhrade trov konania štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. O povinnosti odporcu zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok 4.230 € rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. v platnom, položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov prílohy zákona č. 71/1992 Zb. v platnom znení.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. júna 2009 sp.zn. 9 Co 177/2006 v spojení s opravným uznesením zo 7. septembra 2009 sp.zn. 9 Co 177/2006 napadol navrhovateľ dovolaním. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 15. apríla 2011 sp.zn. 5 Cdo 41/2010 rozsudok odvolacieho súdu zrušil vo výroku, ktorým vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol, ako aj v časti o náhrade trov konania a povinnosti odporcu zaplatiť na účet súdu súdny poplatok v sume 4 230 € a trovy konania štátu a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Dovolací súd tak rozhodol majúc za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu má vadu spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení dôvodov, pre ktoré dovolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke, aký násobok základného bodového ohodnotenia vyjadruje „primeranosť“ náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Poukázal na to, že ak dovolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia).

V ďalšom konaní Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 20. októbra 2011 sp.zn. 9 Co 273/2011 rozsudok Okresného súdu Bratislava I vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť

navrhovateľovi náhradu trov konania vo výške 1 375,56 € k rukám JUDr. E. B., advokátky v Bratislave, zaplatiť štátu na účet Okresného súdu Bratislava I súdny poplatok 4 230 € a na účet Krajského súdu v Bratislave náhradu trov konania štátu vo výške 829,88 € v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Po zopakovaní a doplnení dokazovania, a to nariadením znaleckého dokazovania znalcom z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia, traumatológia MUDr. L. V. dospel k zhodnému názoru ako súd prvého stupňa, že navrhovateľovi patrí zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. V danej veci bolestné v súvislosti s poškodením zdravia navrhovateľa ohodnotil súdom ustanovený znalec MUDr. L. V. v základnej sadzbe celkom 732,5 bodov a bolestné po ďalších operačných výkonoch 320 bodov, spolu 1 052,5 bodov. Uviedol, že sám znalec mal za to, že v prípade odškodnenia bolesti neboli dôvody na zvýšenie odškodnenia bolesti v zmysle Prílohy A, bod I. ods. 6 a 7 zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť vyhlášky č. 32/1965 Zb., keďže všetky komplikácie, ktoré u navrhovateľa vznikli (refraktúra, opakované operácie), nevznikli počas jeho prvotnej hospitalizácie, ale až v neskorších obdobiach, a preto tieto opakované operácie hodnotil samostatne. Naopak bodové ohodnotenie bolesti bolo pri väčšine položiek znížené o tretinu v zmysle ods. 5, a preto odvolací súd posúdil mimoriadne zvýšenie v rozsahu 30 násobku sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu súdom prvého stupňa za zjavne neprimerané, keď aj podľa názoru znalca je zdravotný stav navrhovateľa zo súdnoznaleckého posúdenia ustálený a navrhovateľ je doliečený. Vzhľadom na skutočnosti, že navrhovateľ mal v čase poškodenia zdravia 34 rokov, k ustáleniu zdravotného stavu došlo po 6 rokoch liečby, ktorá bola bolestivá ako to zhodnotil aj znalec, ktorá ale pri poškodení zdravia, ako utrpel navrhovateľ, nie je ničím výnimočným a takýchto prípadov je veľa, odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa potom považoval zvýšenie náhrady titulom bolestného vo výške 10 násobku základného bodového ohodnotenia, t.j. vo výške 559 500 Sk, t.j. 18 572 € (bolestné 1 052,5 bodov x 60 Sk = 63 150 Sk x 10 = 631 500 Sk – 72 000 Sk zaplatených titulom bolestného pred podaním návrhu) za dostatočne primerané následkom poškodenia zdravia navrhovateľa jeho doposiaľ vytrpeným útrapám. Pri rozhodovaní o odškodnení za sťaženie spoločenského uplatnenia vzal do úvahy, že u navrhovateľa došlo k poškodeniu zdravia vo veku 34 rokov, čiže v produktívnom veku. Od tejto doby vzhľadom na svoj zdravotný stav (po fyzickej a duševnej stránke) nie je schopný zapojiť sa do pracovného pomeru. Pred poškodením zdravia sa navrhovateľ nevenoval vo zvýšenej miere žiadnej politickej, športovej, kultúrnej činnosti. Športová činnosť bola rekreačná (futbal, tenis), nešlo o špičkového športovca, kultúrna činnosť bola

občasná (návštevy divadla, v zime plesy). Bol aktívnym poľovníkom a i keď zostal členom poľovníckeho združenia, zo zdravotných dôvodov nie je schopný absolvovať poľovačky a nie je schopný si ani plniť svoje povinnosti ako člen združenia. Nie je schopný viesť chod domácnosti a keďže manželka mu zomrela pri predmetnej dopravnej nehode, o chod domácnosti sa starajú jeho rodičia, ktorí mu pomáhajú i s výchovou detí, pomáhajú mu po finančnej stránke a pri niektorých fyzických úkonoch (napr. obúvanie topánok, obliekanie ponožiek). Pred úrazom sa navrhovateľ staral o domácnosť, nakupoval, pracoval i v záhrade. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že zvýšenie odškodnenia navrhovateľa titulom sťaženia spoločenského uplatnenia je primerané vo výške 15 násobku. Hoci navrhovateľovi sa v dôsledku zhoršenia zdravia dovtedajšie možnosti jeho spoločenského, kultúrneho a športového vyžitia podstatne zúžili, celkom nezanikli (je naďalej členom poľovníckeho združenia, aj napriek tomu, že je invalidný je zamestnaný na polovičný úväzok v pálenici). Mal za to, že navrhovateľovi sa nepodarilo preukázať, že by v danej veci išlo u neho o taký prípad hodný osobitného zreteľa, pri ktorom by bolo odôvodnené až 30 násobné zvýšenie odškodnenia. Na tom nemôžu nič zmeniť ani navrhovateľom uvádzané, ani psychické ťažkosti, ktoré znásobujú celkové utrpenie spôsobené zdravotnými obmedzeniami. Podotkol tiež, že ani znalec nepovažoval za potrebné zvyšovať počet bodov v zmysle § 6 ods. 2 vyhlášky, nakoľko počet bodov a následné finančné ohodnotenie je vzhľadom k druhu poranenia, ako aj trvalých následkov (SSU) v základnom bode dostatočné a toto finančné ohodnotenie uspokojivo vyjadruje aj zhoršenie spoločenského uplatnenia a bodové ohodnotenie SSU bolo stanovené plným počtom bodov len pri jednej položke. Odvolací súd potom považoval zvýšenie náhrady titulom sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 15 násobku základného bodového ohodnotenia, t.j. vo výške 1 564 500 Sk, t.j. 51 931,89 € (SSU 1 925 bodov x 60 Sk = 115 500 Sk x 15 = 1 732 500 Sk – 168 000 Sk späťvzatie návrhu v tejto časti pre zaplatenie tejto sumy odporcom). Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v zmeňujúcej časti a vo výroku o trovách konania podal navrhovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. V merite veci nesúhlasil s výškou priznanej náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré považoval za neprimerane nízke. Namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo neobsahuje žiadne skutkové, ani právne okolnosti, pre ktoré považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za nesprávne. Uviedol, že zvýšenie bolestného a sťaženia spoločenského

uplatnenia sa stanovuje podľa úvahy súdu a na to, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné, aby uviedol, v čom spočíva nesprávnosť úvahy súdu prvého stupňa pri stanovení primeranej náhrady, resp. násobku pre zvýšenie vykonaného odškodnenia. Vytýkal odvolaciemu súdu, že postupoval v rozpore s intenciami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď na jednej strane uviedol, že navrhovateľ sa pred poškodením zdravia nevenoval mimoriadne aktívne a vo zvýšenej miere politickej, športovej, kultúrnej činnosti a nedošlo k úplnému vylúčeniu, či obmedzeniu navrhovateľa na osobnom, rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote alebo priamo k znemožneniu akéhokoľvek výkonu či voľby povolania, voľbe životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania, pričom predpokladom pre zvýšenie nie je predchádzajúca „mimoriadna“ aktívna činnosť v nejakej sfére života, ale posúdenie, či následky, ktoré úraz zanechal, sú hodné osobitného zreteľa. Dovolateľ tiež namietal nadbytočnosť ďalšieho znaleckého dokazovania nariadeného odvolacím súdom za účelom preverenia už predložených lekárskeho posudkov o bolestnom a SSU znalcom MUDr. L. V., ktorý bol vykonaný nad rámec oprávnení súdu, pretože bolestné a SSU bolo odporcom uznané čo do dôvodu i výšky. Uviedol, že znalec nesporne prekročil rozsah svojich oprávnení a výšku bodového hodnotenia stanovil nie vzhľadom na charakter poranení a priebehu liečby, ale pod prizmou možných získaných finančných prostriedkov navrhovateľom. Mal za to, že znalci v žiadnom prípade neprináleží hodnotiť poškodenú osobu z hľadiska dostatočnosti finančných prostriedkov, ale mu prináleží výlučne hodnotiť jednotlivé položky, a to, či poškodenému patrí zvýšenie bolestného a SSU, lebo nastali u poškodeného okolnosti, ktoré tento nárok zakladajú. Odvolací súd tiež neprihliadol na to, že lekár MUDr. Š., ktorý vypracoval lekárskeho posudok, bol ošetrojúcim lekárom navrhovateľa celých 6 rokov a zjavne poznal jeho zdravotný stav lepšie, ako súdom ustanovený znalec, pričom nároky titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia boli odporcom nielen uznané, ale aj odškodnené a predmetom tohto konania bolo len mimoriadne zvýšenie. Dovolateľ rozhodnutie odvolacieho súdu namietal aj v časti výroku o náhrade trov konania z dôvodu, že mu nebola priznaná náhrada trov konania ako súčet tarifnej a zmluvnej odmeny na základe Dohody o poskytnutí právnej pomoci uzavretej 14. apríla 2003 medzi ním a jeho právnu zástupkyňou. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že je možné priznať iba jeden druh odmeny (tarifnej) s poukazom na ustanovenia vyhlášky č. 163/2002 Z.z a vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Naopak, ustanoveniami uvedených vyhlášok je umožnené advokátovi dohodnúť ktorýkoľvek druh odmeny a zároveň možnosť odmenu kombinovať, pričom takúto dohodu je povinný akceptovať tak klient, ako aj súd.

Takýto postup súdu je nielen chybný, ale aj absurdný, naviac v rozpore so zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Svoje nároky v konaní si uplatnil podľa uvedeného zákona č. 381/2001 Z.z., a preto má ako poistený z poistenia zodpovednosti za škodu právo, aby za neho poisťovateľ zaplatil nielen náhradu škody, ale aj náhradu (§ 4 ods. 2 písm. c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov titulom poškodenia zdravia. Mal za to, že bolo povinnosťou odvolacieho súdu po zrušujúcom rozhodnutí vo výroku o trovách konania sa opakovane zaoberať všetkými trovami konania, ktoré si uplatnil. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd napadnutý výrok odvolacieho súdu, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti zamietol, zmenil a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti a navrhovateľovi priznal náhradu trov konania alebo v napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odporca sa k dovolaniu navrhovateľa nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa vo veci samej nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní

uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z najzávažnejších procesných väd, zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z týchto väd nebola v dovolaní namietaná a ani nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. I keď navrhovateľ v dovolaní výslovne neuvádza, v čom podľa neho táto iná vada spočíva, z obsahu jeho dovolania vyplýva, že túto vadu vidí v tom, že podľa jeho názoru je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné, lebo neobsahuje žiadne skutkové ani právne okolnosti, pre ktoré považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa za nesprávne. Dovolací súd napriek tomu nezistil opodstatnenosť navrhovateľom vyššie tvrdenej inej vady konania v zmysle § 242 ods. 1 písm. b/ O.s.p.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná námietka dovolateľa týkajúca sa nepreskúmateľnosti, resp. nedostatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady

spravodlivého procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie významný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torij c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303- A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303- B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť, ako aj náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zmenil tak, že vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti, návrh v tejto časti zamietol. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Právne závery primerane vysvetlil a presvedčivo odôvodnil nedôvodnosť celého uplatneného nároku. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľa. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym

názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o nepreskúmateľnosti, zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

Navrhovateľ v dovolaní tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k právnemu záveru, že odvolací súd správne na danú vec pri určení výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

Podľa § 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. sa bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia spôsobené úrazom, chorobou z povolania alebo iným poškodením na zdraví odškodňujú jednorazovo.

V zmysle § 2 ods. 1 vyhlášky sa odškodnenie za bolesť poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, a to podľa zásad a sadzieb ustanovených v prílohe vyhlášky. Odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia.

V zmysle § 4 ods. 1 vyhlášky sa sťaženie spoločenského uplatnenia odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti. Pri odškodňovaní

sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku (§ 6 ods. 1 vyhlášky).

Podľa § 6 ods. 2 vyhlášky sa suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote, ďalej možnosť voľby povolania a ďalšieho sebavzdelávania; pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10 vyhlášky.

Ustanovenie § 7 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. určuje výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sumou 60 Sk za jeden bod. Celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk; z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk (§ 7 ods. 2 vyhlášky). V zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie primerane zvýšiť, a to i nad ustanovené najvyššie výmery odškodnenia.

Náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia stanovená na základe počtu bodov stanoveného v lekárskom posudku predstavuje jednorázové odškodnenie za bolesti spôsobené poškodením zdravia, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho osobných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Výška konkrétneho odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí jednak od ohodnotenia v lekárskom posudku a jednak od toho, či a v akom rozsahu a s akými prejavmi došlo k zmene stavu pred vznikom škody a po ňom. Dôvody umožňujúce výnimočné zvýšenie odškodnenia za bolesť treba vyvodzovať predovšetkým z okolností vymedzených v bode I ods. 6 zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť, tvoriacich prílohu A vyhlášky č. 32/1965 Zb., najmä ak ani zvýšenie odškodnenia na dvojnásobok základnej sadzby nepostačuje na primerané zmiernenie ich následkov. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodovej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodiť záver,

či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a spoločnosti. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie, či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie, či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania. Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.) môže súd sumy odškodnenia primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokolvek obmedzenia.

Odvolačí súd v zmysle uvedených zásad dôsledne postupoval a k okolnostiam významným pre stanovenie výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia súvisiacimi s úrazom navrhovateľa pri dopravnej nehode náležite prihliadol a dôvodne (ako i zhodne so súdom prvého stupňa) posúdil daný prípad ako zvlášť výnimočný, hodný mimoriadneho zreteľa, ktorý pripúšťa zvýšenie náhrady aj nad najvyššie výmery odškodnenia stanovené v § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Správne zhodnotil intenzitu bolesti utrpených navrhovateľom pri poškodení zdravia, ktorá dosahovala mimoriadny stupeň, ako i konkrétne dôsledky, aké malo toto poškodenie zdravia na jeho životné úkony a akým spôsobom a v akom rozsahu boli možnosti navrhovateľa pre ďalšie uplatnenie v živote a spoločnosti obmedzené v porovnaní s predchádzajúcim rozsahom a kvalitou spoločenského a iného života. Hoci sa navrhovateľovi v dôsledku zhoršenia zdravia možnosti jeho uplatnenia vo všetkých sférach života podstatne zúžili, nie je zo života vyradený v mimoriadnom rozsahu a jeho možnosti uplatnenia nezanikli, len v podstatnej miere sa mu sťažili možnosti výkonu celej škály činností, ktoré pred poškodením zdravia vykonával.

Dôvod zasiahnuť do úvahy súdu o výške odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. dovolacím súdom by mohol byť daný len v prípade, ak by bola porušená zásada primeranosti. Preskúmaním veci však dovolací súd dospel k záveru, že táto zásada pri posudzovaní primeranosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v prípade navrhovateľa porušená nebola. Aj napriek tomu, že odvolací súd znížil násobky zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia

priznané navrhovateľovi súdom prvého stupňa, tak 10 násobné zvýšenie odškodnenia za bolesť a 15 násobné zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia priznané odvolacím súdom je i podľa názoru dovolacieho súdu vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu a vykonanému znaleckému dokazovaniu primerané a navrhovateľovi sa nepodarilo preukázať, že by v danej veci išlo o taký prípad hodný osobitného zreteľa, pri ktorom by bolo odôvodnené vyššie zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia od zvýšenia vykonaného odvolacím súdom. Odvolací súd svoj iný právny záver aj náležitým spôsobom, zodpovedajúcim § 157 ods. 2 O.s.p., odôvodnil.

Za daného stavu, ak odvolací súd sa pri rozhodovaní neodchýlil od právneho názoru súdu prvého stupňa v otázke, že navrhovateľovi patrí podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, nemožno mu vyčítať záver jeho úvah o tom, akú mieru zvýšenia náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia považoval za primeranú. Pokiaľ teda odvolací súd považoval 30 násobok zvýšenia odškodnenia za bolesť a 30 násobok zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (ktoré navrhovateľovi priznal súd prvého stupňa) za privysoké a pokiaľ za postačujúci a primeraný všetkým okolnostiam významným pre posúdenie danej veci považoval 10 násobok zvýšenia odškodnenia za bolesť a 15 násobok zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, je jeho právne posúdenie veci správne a zodpovedá hľadiskám vyplývajúcim z § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. S jeho závermi, ktoré nevybočili z medzí hľadísk stanovených zákonom (§ 132 O.s.p. v spojení s § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.) a ktoré sú v súlade s pravidlami logického usudzovania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu stotožňuje. Dovolací súd preto dovolanie navrhovateľa smerujúce proti správne rozhodnutiu dovolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Pokiaľ navrhovateľ v dovolaní namieta, že odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v uznesení z 15. apríla 2011 sp.zn. 5 Cdo 41/2010, ktorým rozhodoval o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave 18. júna 2009 sp.zn. 9 Co 177/2006 a tento rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, túto námietku považuje dovolací súd za neopodstatnenú; odvolací súd neporušil povinnosť vyplývajúcu pre neho z ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. Z uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že dôvodom pre zrušenie predchádzajúceho rozsudku dovolacieho súdu

bola vada spočívajúca v nedostatku relevantného odôvodnenia rozsudku v dovolaní napadnutej časti, lebo neobsahoval postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke, aký násobok základného bodového ohodnotenia vyjadruje „primeranosť“ náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v tejto časti žiadny právny názor neprezentoval.

Dovolací súd nepovažuje za opodstatnenú ani dovoláciu námietku navrhovateľa, týkajúcu sa nadbytočnosti nariadeného znaleckého dokazovania odvolacím súdom. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k doplneniu dokazovania nariadením znaleckého dokazovania súdnym znalcom MUDr. L. V., z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia a traumatológia.

Znalecký dôkaz je jeden z dôkazných prostriedkov, ktoré hodnotí súd podľa § 132 O.s.p.; v porovnaní s inými dôkaznými prostriedkami pri jeho hodnotení berie súd do úvahy i jeho logickú stavbu. Súd prvého stupňa pri samotnom určovaní násobkov priznaného mimoriadneho zvýšenia náhrady škody na zdraví vychádzal iba z posudku ošetrojúceho lekára navrhovateľa MUDr. Š., ktorý odvolací súd hodnotil ako chybný, keď v prípade bolestného vychádzal nesprávne zo základného počtu bodov ohodnotenia daného ošetrojúcim lekárom a pri sťažení spoločenského uplatnenia nerešpektoval právnu úpravu, podľa ktorej sa pre konečný výsledok prevezme v plnej výške len najzávažnejšia zmena ohodnotená najvyšším počtom bodov a súčet ostatných položiek sa prepočítava iba v polovici, keďže až takto ustálený počet bodov predstavuje základ pre zvýšenie SSU (§ 7 ods. 3 vyhlášky). Odvolací súd vzhľadom na tento nesprávny postup súdu prvého stupňa pri určení násobkov, ako aj rozpory v posudkoch (listinných dôkazoch), doplnil dokazovanie nariadením znaleckého dokazovania. V odôvodnení svojho rozsudku podrobne uviedol dôvody, z ktorých mal za to, že pri určení náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia je potrebné vychádzať zo znaleckého posudku menovaného znalca. Jeho závery nie sú svojvoľné a arbitrárne.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že navrhovateľ neopodstatnene napadol výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním

napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Dovolateľ vo zvyšnej časti dovolania napadol aj výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. Namietal, že povinnosťou odvolacieho súdu po zrušení jeho rozhodnutia dovolacím súdom a vrátenia veci na ďalšie konanie, bolo zaoberať sa opakovane všetkými trovami konania, ktoré si uplatnil a rozhodnúť v novom rozhodnutí znova o náhrade trov konania. Odvolací súd pochybil, keď mu priznal náhradu trov konania iba za dva úkony poskytnutej právnej pomoci (podanie dovolania a účasť na pojednávaní).

So zreteľom na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zameril na posúdenie, či konanie nie je zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. K odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle tohto ustanovenia dochádza v dôsledku postupu súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožňuje realizácia jeho procesných práv.

Dovolací súd dospel k záveru, že navrhovateľ vytýka túto vadu konania dôvodne.

Trovy konania sú výdavky, ktoré vznikajú subjektom konania pri uskutočňovaní jednotlivých procesných úkonov počas konania. Ustanovenie § 137 O.s.p. vypočítava jednotlivé druhy konania. Sú nimi najmä súdny poplatok, hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonané úkony súdneho komisára v rámci konania o dedičstve a jeho hotové výdavky, náhrada výdavkov právnickej osoby, ktorá je oprávnená zastupovať v konaní podľa osobitného predpisu, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a napokon odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát. Uvedený výpočet je však iba demonštratívny. Trovy konania teda môžu pozostávať aj z iných výdavkov, ktoré v konaní alebo v priamej súvislosti s ním vzniknú.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom, konal ďalej odvolací súd. Išlo o pokračovanie pôvodného konania o tej istej veci a medzi tými istými účastníkmi. Došlo tu teda k obnoveniu všetkých účinkov pôvodne začatého odvolacieho konania. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí o náhrade trov konania (novom rozhodnutí) vychádzal z tej skutočnosti, že trovy konania priznané rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 18. júna 2009 sp.zn. 9 Co 177/2006 v spojení s opravným uznesením zo 7. septembra 2009 sp.zn. 9 C 177/2006 vo výške 10 797,43 € už boli navrhovateľovi odporcom vyplatené, patrí teda navrhovateľovi len odmena za ďalšie dva úkony poskytnutej právnej služby (dovolanie zo 7. septembra 2009 a účasť na odvolacom súde 20. októbra 2011).

Povinnosťou odvolacieho súdu bolo v novom rozhodnutí postupovať podľa ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. a rozhodnúť (po zrušení pôvodného rozhodnutia odvolacieho súdu) nielen o náhrade trov konania, ktoré účastníkom vznikli v dovolacom konaní, ale aj o náhrade trov konania, ktoré vznikli v pôvodnom konaní. Takto odvolací súd nepostupoval a pri novom rozhodnutí o náhrade trov konania vzal do úvahy iba tie trovy, ktoré navrhovateľovi vznikli v nasledujúcom odvolacom konaní po zrušení rozhodnutia najvyšším súdom. Dovolací súd má za to, že na zaplatenú náhradu trov konania podľa právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskoršie zrušené, nemožno pri novom rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadať (R 13/91, R 14/91).

Pokiaľ teda odvolací súd nerozhodol o náhrade trov konania, ktoré vznikli aj v pôvodnom konaní, odňal tým navrhovateľovi možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (243d ods. 1 O.s.p.).

V súvislosti s námietkou právnej zástupkyne dovolateľa, ktorá si svoje trovy vyčíslila ako súčet tarifnej odmeny určenej v zmysle vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z.z. a vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a zmluvnej odmeny dohodnutej s navrhovateľom, dovolací súd poznamenáva, že je nutné rozlišovať medzi trovami vzniknutými v súvislosti so súdnym konaním na jednej strane a trovami vzniknutými v súvislosti s uplatňovaním si hmotnoprávneho nároku voči odporcovi mimo súdneho konania. Všeobecne záväzným právnym predpisom upravujúcim postup všeobecných súdov v civilnom konaní je Občiansky súdny poriadok, takže tento právny predpis upravuje aj otázku náhrady iba tých trov konania, ktoré vznikli v bezprostrednej príčinnej súvislosti so „súdnym“ konaním, resp. konaním pred súdom. Súčasťou trov „súdneho“ konania je aj odmena advokáta zastupujúceho pred súdom účastníka konania, ktorej spôsob výpočtu je upravený vyhláškou o odmenách advokátov. V zmysle § 18 ods. 1 odmena advokáta, ktorej náhrada sa priznáva proti inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, sa určuje vždy podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene, na čo je právny zástupca povinný klienta vopred upozorniť. Z uvedeného vyplýva, že náhradu trov právneho zastúpenia, ktorá sa v konaní úspešnému účastníkovi priznáva proti účastníkovi, ktorý v konaní pred súdom nemal úspech, nemožno priznať podľa iných ako o tarifnej odmene pojednávajúcich ustanovení vyhlášky o odmenách advokátov (napr. II. ÚS 466/2011). Náklady na právne zastúpenie vynaložené navrhovateľom (ako poškodeným) v súvislosti s hmotnoprávnym uplatňovaním si jeho zákonného nároku z povinného zmluvného poistenia (§ 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) u odporcu (poisťovateľa), predstavujú poistné plnenia, na zaplatenie ktorého má navrhovateľ rovnako nárok z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisteného, a preto ich nemožno zahrnúť do trov občianskeho súdneho konania.

V dovolacom konaní procesne úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal odporcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodal návrh na priznanie tejto náhrady (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 151 ods. 1, 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. novembra 2013

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová